

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv. II. 10.173/2008/3. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Független Rendőr Szakszervezet KKI Jogsegélyszolgálatára (1136 Budapest, Pannónia u. 27., ügyintéző dr. Oláh Tamás jogtanácsos) által képviselt felperesnek a által képviselt B. MRFK alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Gyulai Munkaügyi Bíróságon 2.M.305/2007. szám alatt megindított és a Békés Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 3.Mf.25.594/2007/4 számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

Ítéletet:

A Legfelsőbb Bíróság a Békés Megyei Bíróság 3.Mf.25.594/2007/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Gyulai Munkaügyi Bíróság 2.M.305/2007/3. számú ítéletét a felperes perköltség viselésére kötelező részére is kiterjedően megváltoztatja, és megállapítja, hogy az alperes a felperes 2007. február 12-én előterjesztett, munkaviszony létesítés engedélyezésére irányuló kérelmét jogellenesen utasította el.

A felperesnek a kártérítésre vonatkozó kereseti kérelem tárgyában a pert megszünteti.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 25.000 (huszonötezer) forint együttes első, másod és felülvizsgálati eljárási részperköltséget.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

Mfv. II.10.173/2008/3. szám

I n d o k o l á s

A megállapított és a felülvizsgálati eljárásban is irányadó (Pp.275. § (1) bekezdés) tényállás szerint a Sz. Rk. Gy. Rendőrőrs K. Csoport állományában járőrvezetőként szolgálatot teljesítő felperessel szemben az állományilletékes parancsnok szakszerűtlen intézkedés és a járőrszolgálati szabályok megszegése fegyelemsértés gyanúja miatt 2006. április 20-án fegyelmi eljárást rendelt el, amelynek eredményeként a 2006. október 2-án kelt határozatában szolgálati viszony megszüntetés fenytéssel sújtotta. Az állományilletékes parancsnok a 304-56/2006. számú parancsában a felperes 304-56/232. „felfüggesztését” a fegyelmi határozat jogerőre emelkedéséig fenntartotta, és elrendelte a teljes távolléti díj visszatartását (Hszt. 107. § (1) bekezdés). A felperes a távolléti díjának visszatartása miatt munkát keresett és azKft. Gy.-i telephelyén lévő keltetőüzemben a keltetőüzem vezetője (főmérnöke) munkaviszony keretében 434 forintos órabérrel és 32 százalékos folyamatos műszakpótlék ellenében 2007. február 19-étől karbantartói munkakört ajánlott fel részére. A felperes élettársi kapcsolatban él, egy kiskorú gyermek eltartásáról köteles gondoskodni. A felperes 2007. február 12-én az állományilletékes parancsnok engedélyét kérte a munkaviszony létesítéséhez, aki jogorvoslati kiiktatást nem tartalmazó válaszelevelében arról értesítette, hogy a felperes az engedélyt nem a munkavégzésre irányuló, az 1997. évi LXXX. Törvény 5. § (1) bekezdés g/ pontjában felsorolt munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítéséhez kérte. A felperes ez ellen szolgálati panasszal élt, amelyet a B. megyei rendőrfőkapitány elkészségre (Hszt. 194. § (2) bekezdés) hivatkozva utasított el.

Ilyen előzmények után a felperes a munkaügyi bírósághoz benyújtott keresetében az alperest kártérítés és a költségei megfizetésére kérte kötelezni. Azzal érvelt, hogy a szolgálati panasz benyújtásával nem késett el, valamint a Hszt., amennyiben az a szolgálati beosztással nem összeférhetetlen, munkaviszony létesítését nem tiltja.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását elsődlegesen a szolgálati panasz elkészsége, másodlagosan arra hivatkozással kérte, hogy a munkavégzéssel járó egyéb jogviszony körébe a munkaviszony nem tartozik bele.

A Gyulai Munkaügyi Bíróság a 2. M. 305/2007/3. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította és 20.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Ítélete indokolásában rámutatott arra, hogy a sérelmezett intézkedés esetében a Hszt. a szolgálati panasz benyújtására vonatkozóan 15 napos határidőt nem ír elő (Hszt. 194. § (1) bekezdés), és az intézkedés jogorvoslati kiiktatást sem tartalmazott, ezért az elkészségre történt alperesi hivatkozás nem foghatott helyt.

Ezt követően a bíróság abban a jogkérdésben foglalt állást, hogy a Hszt. 65. § (2) bekezdésében a „munkavégzéssel járó egyéb jogviszony” kifejezés magában foglalja-e a munkaviszonyt vagy sem.

Mfv. II.10.173/2008/3. szám

Ennek eldöntésénél a munkaügyi bíróság a munkaviszony és a munkavégzéssel járó egyéb jogviszony közti fogalom meghatározás (distinkció) közti különbségtételnek másjogszabályokban való megjelenését (Mt. 108. §, Ktv. 21. § (2) és 72. § (3) bekezdés, Tbj. 5. § (1) bekezdés a/ és g/ pontjai, Kjt. 41. §), valamint a szakirodalomból ismert különbségtételt vette figyelembe. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy a fegyveres szerv hivatásos állományú tagja nagyobb lekötöttséget eredményező munkaviszonyt engedéllyel sem létesíthet, mert az az engedélyezhető kört jelentő munkavégzéssel járó egyéb jogviszony fogalmába nem tartozik bele. Megítélése szerint a hivatásos szolgálat szabályozása kapcsán a jogalkotó célja az volt, és a fegyveres szerv érdeke is azt kívánja, hogy a hivatásos állomány tagja a teljes munkaidejét az általa ellátott hivatásos szolgálatból származó feladatai folyamatos ellátására (hivatásszerű végrehajtására) fordítsa (Hszt. 3. § (2) bekezdés és 25. §). Végül megjegyezte, hogy az Kft. 2007. február 16. óta felszámolás alatt áll, a munkáltatói jogkör gyakorlója a felszámoló biztos, ezért a gy.-i keltetőüzem vezetője munkaviszony létesítésére vonatkozóan érvényes és joghatályos nyilatkozatot nem is tehetett, ezért azt a bíróság akkor sem tudta volna figyelembe venni, ha a felperes keresetének jogalapja megalapozott.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Békés Megyei Bíróság a 3.Mf.25.594/2007/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest 10.000 forint fellebbezési perköltség megfizetésére kötelezte.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a jogkérdésben elfoglalt álláspontjával mindenben egyetértett, és azt csupán kiegészítette azzal, hogy az Mt. 108. § (1) bekezdése is különbséget tesz a munkaviszony fennállása alatt a további munkaviszony vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítése között. A munkavégzésre irányuló „egyéb” jogviszony fogalmán azokat a jogviszonyokat érti, amelyek nem munkaszerződés alapján jönnek létre, de munkavégzésre irányulnak. Ilyen különösen a szövetkezeti tagsági viszony, szakcsoporti tagsági viszony, vállalkozási megbízási szerződésen alapuló, valamint a személyes közreműködéssel járó gazdasági és polgárjogi társasági, ügyvédi és egyéni vállalkozó tevékenység. Ha a hivatásos szolgálati viszony mellett munkaviszony létesíthető lett volna, azt a jogalkotó a tételes jog szintjén megjeleníti. Végül az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében meghatározott jog azért nem sérült, mert a felperes szolgálati viszonya fennállt, csupán felfüggesztés folytán – éppen a magatartására visszavezethető okból - ténylegesen a feladatit nem láthatta el, és az illetményét is visszatartották.

A megyei bíróság álláspontjára figyelemmel nem vizsgálta, hogy a felperes „valós” munkaviszonyra irányuló ajánlatot kapott-e, és a szerződés létrejöttét mennyiben befolyásolta, hogy a gazdálkodó szervezet a szerződéskötés tervezett időpontjában felszámolás alá került.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a munkaügyi bíróság ítéletének megváltoztatását és a keresetének helyt adó határozat meghozatalát, míg másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új

Mfv. II. 10.173/2008/3. szám

határozat hozatalra utasítását kérte. Az alperes perköltségigénye esetén perköltségigényt jelentett be. A következetesen elfoglalt és a felülvizsgálati kérelemben megismételt jogi álláspontjának lényege szerint a Hszt. 65. § (2) bekezdése szerinti munkavégzéssel járó egyéb jogviszony helyesen a szolgálati viszonyon kívüli munkavégzésre irányuló valamennyi további jogviszonyra vonatkozik. A bíróságok tévedtek, amikor a Hszt. háttérjogszabályának nem tekinthető más (Mt., Ktv., Kjt. és Tbj.) törvényi rendelkezésekre hivatkoztak. A közsférában szintén élethivatásként foglalkoztatott köztisztviselők és közalkalmazottak esetében a munkaviszony létesítése nem kizárt, mellyel ellentétben annak a szolgálati jogviszonyban való kizárásához a bíróságok téves jogértelmezés útján, és az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdését is megsértve jutottak, mivel a felfüggesztett és illetményben nem részesülő hivatásos állományú tag a megélhetése érdekében kénytelen munkát vállalni. Végül vitatta, hogy az Kft-vel szemben megindult felszámolási eljárás miatt a gy.-i telephely vezetője által felajánlott foglalkoztatás meghiúsult volna, arra pedig joggal következtethetett, hogy a telephely vezetője vele munkaszerződést köthetett.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtette, hogy a jogerős ítélet megítélése szerint a hatályos jogszabályoknak mindenben megfelel, ezért annak hatályában való fenntartását és a felperesnek a költségekben való marasztalását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el (Pp. 274. § (1) bekezdés).

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A felperes a Hszt. 162. §-a alapján kártérítés jogcímén olyan összeg megfizetésére kérte kötelezte az alperest, amelyet az Kft. Gy.-i keltetőüzemében karbantartói munkakörben megkereshetett volna, ha az alperes a szolgálati viszony megszüntetése fenyítés tárgyában folyamatban lévő peres eljárás ideje alatt előterjesztett munkaviszony létesítésére irányuló kérelmét nem utasította volna el.

Az igény elbírálása során a bíróságoknak előkérdésként a munkaviszony létesítését megtagadó alperesi intézkedés jogszerűsége tárgyában kellett állást foglalnia. Ennek eldöntésénél mindkét bíróság helyesen hivatkozott a Hszt. összeférhetlenségi szabályaira, abból azonban a munkavégzéssel járó egyéb jogviszony kifejezést a szöveggörnyezetből kiragadva nem megfelelően értelmezte.

A Hszt. 65. § (1) bekezdés a/ és b/ pontja ugyanis a szolgálati jogviszonyon belüli összeférhetlenségi esetekről rendelkezik, amelyhez képest a (2) bekezdés a szolgálati jogviszonyon kívüli jogviszonyok engedélyhez kötött létesítését szabályozza, amelyekre összefoglalóan a munkavégzéssel járó egyéb jogviszony kifejezést használja.

Mfv. II. 10.173/2008/3. szám

Semmi nem indokolja, hogy ennek a kifejezésnek az értelmezésénél segítségül hívjuk a bíróság által felsorolt törvények összeférhetlenségi és egyéb szabályait, és az ezekkel való összehasonlításból olyan következtetésre jussunk, hogy a Hszt. a munkaviszony létesítését kizárja.

Ennek ellentmond, hogy a Hszt. értelmezésre szoruló szabályozása egyrészt az alábbi részletezés szerint más törvényektől teljesen eltérő, másrészt a helyes értelmezés a Hszt. teljes 65. §-ából és a hozzá kapcsolódó végrehajtásra vonatkozó rendelkezésekből levonható.

Így;

Az Mt. 108. §-ában, a Kjt. 41. § (1) bekezdésében és a Ktv. 72. § (3) bekezdésében megjelölt munkaviszony, illetve munkavégzésre irányuló jogviszonyhoz képest a Hszt. 65. § (3) bekezdés b/ pontjában foglaltakra figyelemmel a Hszt. más tartalommal szabályozza a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyok körét.

Megjegyzendő, hogy a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint a szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. Törvény (Tbj.) 5. § (1) bekezdése pedig az e törvény – azaz a Tbj. – alapján a biztosítottak körét szabályozza, és ennek g/ pontja semmilyen eligazítást nem nyújt a Hszt. által használt kifejezés értelmezésére.

A Hszt. a 342. § (1) bekezdés c/ pontjában felhatalmazást ad a Kormányoknak, hogy a „más kereső foglalkozás” bejelentésével, engedélyezésével az összeférhetlenség megszüntetésével és a tilalma megszegése következményeivel kapcsolatos eljárást rendeletben szabályozza. E felhatalmazás alapján a 9/1997. (II. 12.) BM rendeletnek (R.) a Hszt. 65-66. §-aihoz fűzött 33/A-34. §-ai tartalmazzák az összeférhetlenségre, stb. vonatkozó szabályokat. E szabályok között számos, a munkaviszonyra utaló fogalom szerepel (például munkarend), a rendelet 2. számú melléklete munkaviszony engedélyezésre vonatkozó kérelem pedig kifejezetten munkaviszony vagy munkaviszony jellegű (közalkalmazotti) jogviszonyok létesítésére vonatkozó megnevezéseket tartalmaz (munkáltató, munkakör, szolgálati időn kívüli havióra időtartamú munkavégzés).

Végül a tárgyalta fogalom értelmezését illetően nem lehet egyetérteni a Hszt. 3. § (2) bekezdésére és a 25. §-ra való hivatkozással, miszerint a jogalkotó és a fegyveres szerv érdeke is csakis az lehet, hogy a hivatásos állomány tagja tehetségét teljes munkaidőben (helyesen szolgálati időben) az általa ellátott hivatásos szolgálatból származó feladatai folyamatos (hivatásszerű) végrehajtására fordítsa. Ezt a problémát ugyanis az R. 34. § (2) bekezdése megoldja, mivel a munkavégzési (szolgálatellátási) kötelezettséggel időben egybeeső munkavégzéssel járó egyéb jogviszony létesítése nem engedélyezhető.

Összefoglalva nem kizárt, hogy a hivatásos állomány tagja munkaviszony létesítésére vonatkozó engedélyezési kérelmet terjesszen elő, amelyet az állományilletékes parancsnoknak az R. 33/A. § (7)-(10) bekezdésében megadott szempontok alapján kellett volna elbírálnia, mely döntés ellen az R. 33/B. § (3) bekezdés szerint az állomány tagja a Hszt. vonatkozó szabályainak megfelelően jogorvoslattal élhet.

Mfv. II. 10.173/2008/3. szám

A perbeli esetben az alperes felperest 2006. október 2-án szolgálati viszony megszüntetése fenytéssel sújtotta. Ezzel egy időben a határozat jogerőre emelkedéséig (Hszt. 146. § (1) és (2) bekezdés) a korábbi felfüggesztő intézkedését fenntartotta, és a felperes távolléti díjának teljes visszatartásáról rendelkezett (Hszt. 107. § (1) bekezdés). A felperes ezt követően nem léphetett szolgálatba, szolgálati feladatot nem látott el, melyből következően vele szemben az R. 33. § (9) bekezdés a/ -h/ pontjaiban felsorolt, azKft. Gy.-i keltetőüzemében karbantartói munkakör ellátására való kérelmének megtagadását eredményező bármelyik ok fennállása fogalmilag kizárt. Az erre irányuló engedélyt az alperes téves jogi álláspont alapján, jogellenesen tagadta meg. A Legfelsőbb Bíróság megjegyzi, hogy az engedély megadása vagy megtagadása szempontjából annak, hogy a felek között a munkaszerződés érvényesen jött volna-e létre, nincs jelentősége.

Ugyanakkor a felperes ezzel összefüggésben lévő kártérítés iránti igényt is előterjesztett, amelynek az összeghatárra tekintettel a peres eljárást megelőző elbírálása a Hszt. 176. § (2) bekezdése értelmében a miniszter által kijelölt szerv hatáskörébe tartozik.

Nevezetesen a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek és hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelősségéről szóló 23/1997. (III.19.) BM rendelet 31. §-a szerint az országos parancsnok hatáskörébe, a 42. § (1) bekezdése szerint pedig a munkaügyi per alperese a határozatot hozó szerv.

Az iratokból megállapíthatóan erre az eljárásra nem került sor, ezért a kártérítésre irányuló kereseti kérelem tárgyában a Pp. 157. § a/ pontja alapján, hivatkozással a Pp. 130. § g/ pontjában foglaltakra, a per megszüntetésének lett volna helye, amit a Legfelsőbb Bíróság hivatalból észlelt (Pp.275. § (2) bekezdés).

A fenti indoklásra tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, a munkaügyi bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes a felperes 2007. február 12-én előterjesztett, munkaviszony létesítés engedélyezésére irányuló kérelmét jogellenesen utasította el.

A felperes kártérítésre irányuló kereseti kérelme tárgyában a pert megszüntette.

A Legfelsőbb Bíróság az együttes első, másodfokú és felülvizsgálati eljárási részperköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdés), a felülvizsgálati eljárás illetékéről a 6/1986. (VI.16.) IM rendelet 14. § alapján határozott.

Budapest, 2009. június 17.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika a tanács elnöke, Dr. Földényi Gyuláné sk. előadó bíró, Dr. Stark Marianna sk. bíró

A kiadmány hitelül:

Nagyné sk.
bírósági tisztviselő P.H.